

НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені М.П.ДРАГОМАНОВА

ЛЯШЕНКО Ольга Дмитрівна

УДК 378.147:78

**ХУДОЖНЬО-ПЕДАГОГІЧНА ІНТЕРПРЕТАЦІЯ МУЗИЧНОГО ТВОРУ В
ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИКИ**

13.00.04 — теорія і методика професійної освіти

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук

Київ—2001

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Національному державному педагогічному університеті імені М.П.Драгоманова.

Науковий керівник: доктор педагогічних наук, професор

Олексюк Ольга Миколаївна, Київський Національний університет культури і мистецтва, завідувач кафедри теорії музики, фортепіано та музичного виховання.

Офіційні опоненти: доктор педагогічних наук, професор

Падалка Галина Микитівна, Національний педагогічний університет імені М.П.

Драгоманова, професор кафедри гри на музичних інструментах; кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник

Масол Людмила Михайлівна, Інститут проблем виховання АПН України завідувач лабораторією естетичного виховання.

Провідна установа: Ніжинський державний педагогічний університет імені

М.Гоголя, кафедра музичної педагогіки, Міністерство освіти і науки України, м. Ніжин.

Захист відбудеться “ 18 ” жовтня 2001 р. о 16-30 год. на засіданні спеціалізованої вченої ради Д.26.053.01. у Національному педагогічному університеті імені М.П.Драгоманова 01601 м. Київ,

вул. Пирогова, 9.3 дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова 01601 м. Київ,

вул. Пирогова, 9. Автореферат розісланий “ 18 ” вересня 2001 р.

Вчений секретар

спеціалізованої вченої ради

Ю.О.Приходько.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність дослідження. На сучасному етапі однією з проблем, що вимагає постійної уваги, є проблема вдосконалення системи народної освіти. Провідною ідеєю державної програми “Освіта” (Україна XXI століття) є створення життєздатної системи неперервного навчання і виховання для досягнення високих освітніх рівнів, “формування інтелектуального та культурного потенціалу як найвищої цінності нації”¹. З цього погляду нині у підготовці спеціаліста вищого навчального закладу є невідповідність між сучасними вимогами і наявною системою освіти, яка ще не зможе повною мірою забезпечити підвищення професійного рівня майбутніх учителів, розвинути їхні особистісні якості. Важливого значення ці проблеми набувають і в аспекті підготовки вчителя музики, який повинен володіти мистецтвом навчання і виховання, бути і музикантом-професіоналом, і мистецтвознавцем, і лектором, і педагогом-вихователем, а також творчою, морально здоровою, освіченою людиною, яка вміє критично мислити, рефлексивно ставитися до власного досвіду, бачити альтернативні способи свого вдосконалення. Незважаючи на різноманітні дослідження в галузі професійної підготовки майбутніх учителів музики (Л.Арчажникова, Г.Падалка, О.Рудницька, О.Щолокова та ін.), є потреба у визначенні її нових перспективних шляхів, нової системи освіти, а також у забезпеченні умов найповнішого розкриття здібностей особистості та її професійних якостей. Результативним розв’язанням цих проблем в умовах сучасної вітчизняної педагогіки є орієнтація вчителів на нову філософію освіти, де ідеї гуманізації, гуманітаризації стають провідними, де основною метою є не тільки засвоєння знань, умінь і навичок, а насамперед виховання почуттів, розвиток розуму й таких якостей особистості, як рефлексія та емпатія, які є основою розуміння дійсності, самого себе, оточуючих та творів мистецтв. Вирішальна роль у такій підготовці відводиться спільній творчій діяльності педагога і студента, спрямованій на художньо-педагогічну інтерпретацію музичного твору². Важливого значення проблема інтерпретації набула у філософсько-естетичній літературі, у дослідженнях, проведених у галузях музикознавства, теорії музичного виконавства та музичній психології. Особливий інтерес для нас становили розвідки сучасних вчених у галузі музичної педагогіки (Г.Дідич, Л.Коваль, П.Ніколаєнко, О.Олексюк, Г.Падалка, О.Ростовський, О.Рудницька, О.Щолокова та ін.).

¹ Державна національна програма “Освіта” (Україна XXI століття). – Київ: Радуга, 1994. – С.6.

² Уперше цей феномен був розглянутий і схарактеризований Г.Падалкою.

І все ж, незважаючи на достатньо вагомі дослідження з проблеми професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів, в якій істотну роль відіграє художньо-педагогічна інтерпретація музичного твору, багато її аспектів потребує подальшого вивчення. Так, не розроблено зміст і не визначено структурні компоненти художньо-педагогічної інтерпретації музичного твору, а також обсяг знань і вмінь, які пов'язані з художньо-педагогічною інтерпретацією музичного твору, види, форми, методи і прийоми цієї інтерпретації, не розроблено її алгоритму, не встановлено вид практики, яка сприяє апробації цього типу інтерпретації, не схарактеризовано види цієї практики, не виявлено педагогічні умови, не розроблена організаційно-методична система, що забезпечувала б вивчення цього типу інтерпретації, давала змогу досягти майбутньому вчителю музики високого рівня професійної підготовки. Актуальність проблеми, нові перспективи вдосконалення професійної підготовки фахівців музично-педагогічних закладів, нерозробленість цієї проблеми в педагогічній науці зумовили вибір теми дисертації — “Художньо-педагогічна інтерпретація музичного твору у професійній підготовці майбутніх учителів музики”.

Зв'язок роботи з науковими програмами і планами. Дослідження входить до плану наукових досліджень кафедри теорії та історії педагогіки Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова, кафедри педагогіки й кафедри історії, теорії музики та основного інструменту Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка і є складовою частиною комплексного дослідження з проблем сучасних пріоритетів освіти виховання молоді (реєстр. №0100V002606). Тема дослідження затверджена Радою з координації наукових досліджень у галузі педагогіки та психології АПН України (протокол №5 від 20.06.2000 р.).

Мета дослідження полягає у розробленні організаційно-методичної системи, та виявленні і обґрунтуванні педагогічних умов, які забезпечують підвищення рівня професійної підготовки майбутніх учителів музики.

Об'єкт дослідження — професійна підготовка майбутніх учителів музики.

Предмет дослідження — художньо-педагогічна інтерпретація музичного твору у професійній підготовці майбутніх учителів музики.

В основу дисертаційного дослідження покладено **гіпотезу**, яка ґрунтується на припущенні, що професійна підготовка майбутнього вчителя музики буде більш ефективною, якщо в навчально-виховний процес вузу буде покладена організаційно-методична система, яка передбачає теоретичне вивчення й практичне освоєння студентами художньо-педагогічної інтерпретації музичного твору. Провідними умовами її реалізації можуть

виступати: варіативність організаційних форм, методів, прийомів навчання; домінантність як перевага певних завдань, методів, прийомів та форм роботи зі студентами в процесі досягнення намічених цілей; діалогічність як фактор художньо-педагогічного спілкування. Відповідно до мети й гіпотези поставлено такі **завдання** дослідження:

1. Проаналізувати стан досліджуваної проблеми в теорії та практиці навчання студентів музичних факультетів педагогічних закладів вищої освіти.

2. На підставі аналізу філософсько-естетичної, мистецтвознавчої і психолого-педагогічної літератури визначити зміст поняття та структурні компоненти “художньо-педагогічної інтерпретації музичного твору”.

3. Розробити критерії та визначити рівні підготовленості студентів до професійної діяльності.

4. Створити організаційно-методичну систему, спрямовану на вивчення і апробацію на практиці художньо-педагогічної інтерпретації музичного твору в умовах вищого навчального закладу, експериментально перевірити її ефективність.

5. Виявити й обґрунтувати педагогічні умови ефективного вдосконалення професійної підготовки студентів музично-педагогічних факультетів.

Методологічну та теоретичну основу дослідження становлять: теоретичні концепції філософської герменевтики, рецептивної естетики про інтерпретацію як науковий метод пізнання; положення про роль мистецтва в розвитку особистості; концепції сутності виховання і освіти, єдності свідомості і діяльності, діяльності і творчої активності особистості, які одержали розвиток у дослідженнях з проблеми підготовки спеціалістів вищої школи, вчення про діалогічний підхід, що передбачає формування у студентів нового бачення педагогічних процесів, осмислення взаємодій студента і викладача; наукові розробки з теорії музичного виконавства, інтерпретації й інтеграції творів мистецтв; філософські й психолого-педагогічні ідеї формування системи освіти в Україні.

У процесі експериментальної роботи використовувалися такі **методи** дослідження:

а) теоретичного рівня: аналіз філософської, соціологічної, психолого-педагогічної, мистецтвознавчої та навчально-методичної літератури; теоретичне осмислення передового педагогічного досвіду з досліджуваної проблеми; синтез емпіричного матеріалу, його класифікація, узагальнення, дедукція, індукція, побудова аналогій, моделювання; для встановлення причинно-наслідкових зв'язків і залежності було застосовано логічні методи (схожості, відмінності, супутніх змін);

б) емпіричного рівня: анкетування, інтерв'ювання, бесіди; обсерваційні (пряме, опосередковане спостереження, самоспостереження); прогностичні (експертних оцінок, ранжування, вивчення творчих праць, експериментальні завдання); статистичні методи опрацювання експериментальних даних, одержаних у ході дослідження, їх системний і якісний аналіз; основні експериментальні педагогічні методи (констатуючий і формуючий експерименти).

База дослідження. Музично-педагогічні факультети Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка, Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова, Тернопільського державного педагогічного університету імені В.Гнатюка, а також Інституту культури і мистецтва Луганського державного педагогічного університету імені Т.Шевченка. В експериментальній роботі взяли участь 392 студента.

Організація дослідження. Дослідження здійснювалося впродовж трьох етапів. На першому етапі (1995 р.) вивчалася філософсько-естетична, психолого-педагогічна, мистецтвознавча література з проблеми дослідження, проаналізовано навчальні програми, методичні посібники із дисциплін естетичного циклу, з питань професійно-педагогічної майстерності; визначено об'єкт, предмет, мету дослідження, робочу гіпотезу; вибрано основні напрямки і завдання. На другому етапі (1996–1997 рр.) розроблено зміст і структуру художньо-педагогічної інтерпретації музичного твору, створено методику визначення рівнів підготовленості студентів музично-педагогічних факультетів до професійної діяльності, схарактеризовано рівні підготовленості студентів до професійної діяльності, проведено констатуючий експеримент. Виявлено педагогічні умови, що сприяють досягненню ефективності процесу оволодіння студентами художньо-педагогічною інтерпретацією музичного твору. На третьому етапі (1997–2001 рр.) розроблено програму й методику формуючого експерименту; проведено формуючий експеримент, узагальнено його результати.

Наукова новизна і теоретичне значення дослідження полягає у педагогічному обґрунтуванні змісту і структурних компонентів художньо-педагогічної інтерпретації музичного твору, встановленні критеріїв та рівнів підготовленості майбутніх учителів музики до професійної діяльності; дослідженні педагогічних умов організації навчання художньо-педагогічної інтерпретації музичного твору; створенні і впровадженні в практику роботи вищого навчального закладу організаційно-методичної системи, спрямованої на вдосконалення професійної підготовки майбутнього вчителя музики, в подальшому

розробленні алгоритму художньо-педагогічної інтерпретації музичного твору, у використанні нового герменевтичного підходу до здійснення професійної підготовки майбутніх учителів музики. Такий підхід передбачає відродження класичної освіти, що спирається на літературу, живопис, музику; збільшення частки мистецтв у навчанні та якісну перебудову їх вивчення; побудову предметно-інтегративної моделі навчання; гуманізацію стосунків викладача та студента в діалогічному процесі розуміння творів мистецтв; домінування соціогуманітарного підходу до освіти, за яким пріоритетним у навчанні є сама людина, її статус, її буття в сфері освіти.

Практичне значення полягає в апробації різних форм виконавської, естетико-педагогічної практики, методів і прийомів художньо-педагогічної інтерпретації музичних творів, що дозволяють підвищити рівень професійної підготовки майбутніх учителів музики. Одержані результати можуть бути використані при написанні методичних розробок з питань професійної підготовки студентів музично-педагогічних факультетів вищих навчальних закладів; для складання хрестоматії з предмета “Музика” в загальноосвітній школі, для практичного застосування в курсах “Методика музичного виховання”, “Методика викладання основного інструменту” у музично-педагогічних закладах вищої освіти, інститутах післядипломної підготовки вчителів музики загальноосвітніх шкіл.

Вірогідність результатів дослідження забезпечується методологічною і теоретичною обґрунтованістю вихідних позицій, кількісним і якісним аналізом результатів, одержаних внаслідок застосування методів теоретичного й експериментального пошуку, які взаємно доповнюють один одного.

Апробація і впровадження результатів дослідження здійснювалися в процесі проведення дослідно-експериментальної роботи в педагогічних вищих навчальних закладах міст Кіровограда, Тернополя, Києва та Луганська. Основні положення і результати дослідження повідомлялися й обговорювалися на Міжнародній науково-практичній конференції “Традиції виховання у світовій народній педагогіці” (Київ–Рівне, 1995 р.); на Всеукраїнських науково-практичних конференціях “Сучасні підходи реформування освіти” (м. Кіровоград, 2001 р.), “Проблеми музично-естетичного виховання підростаючого покоління на сучасному етапі” (м. Кіровоград, 1999 р.), “Художня культура: проблеми, перспективи” (м. Київ, 1995 р.), “Відродження України: проблеми і перспективи” (м. Кіровоград, 1993 р.); науково-практичній конференції докторантів та аспірантів КДПІ “Сучасні проблеми навчально-виховного процесу вищої та середньої школи” (м. Кіровоград, 1995 р.); на засіданнях кафедри та семінарах. Матеріали дослідження були використані в

системі фахової підготовки майбутніх учителів музики музично-педагогічного факультету Кіровоградського державного університету імені Володимира Винниченка (довідка про впровадження № 927 від 1 грудня 2000 року), Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова (довідка № 04-101130 від 6.02.2001), Тернопільського державного педагогічного університету імені В.Гнатюка (довідка від 2.01.2001 р.), Луганського державного педагогічного університету імені Т.Шевченка.

Публікації. За матеріалами дослідження опубліковано вісім статей у фахових журналах та збірниках наукових праць: чотирьох статтях у науково-методичних журналах, в трьох статтях у збірниках Всеукраїнських науково-практичних конференцій і одній публікації у збірнику матеріалів науково-практичної внутрішньовузівської конференції докторантів та аспірантів.

Структура дисертації. Дисертація складається із вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел (283 найменувань, із них 12 — іноземною мовою) та шести додатків. Загальний обсяг дисертації — 212 сторінок; основного тексту — 184 сторінки. Робота містить 12 таблиць, 2 схеми.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У вступі обґрунтовано актуальність теми дослідження, визначено об'єкт, предмет та мету дослідження, сформульовано робочу гіпотезу, конкретизовано завдання, розкрито методологічну основу та теоретичну базу дисертаційної роботи, висвітлено наукову новизну, теоретичне та практичне значення дослідження, схарактеризовано методи дослідження, відображено вірогідність, наведено дані про апробацію роботи та впровадження результатів дослідження в практику вищого навчального закладу.

У першому розділі — “Проблема художньо-педагогічної інтерпретації музичного твору у теорії та практиці підготовки вчителя музики” — розглянуто сутність поняття “художньо-педагогічна інтерпретація музичного твору”, розкрито взаємозв'язок таких понять, як “інтерпретація”, “художня інтерпретація” та “художньо-педагогічна інтерпретація” музичного твору. Розглянуто сферу функціонування художньо-педагогічної інтерпретації музичного твору; з'ясовано характер зв'язку в ній; виявлено зміст і структурні компоненти художньо-педагогічної інтерпретації музичного твору; визначено критерії та рівні професійної підготовленості майбутніх учителів музики. З метою визначення суті художньо-педагогічної інтерпретації музичного твору було розглянуто інтерпретацію як науковий метод пізнання в історичному ракурсі. Це дало змогу здійснити ретроспективний екскурс у теорію герменевтики (Ф.Аст, Ф.Бекон, В.Дільтей, Т.Майєр, І.Хладеніус,

Ф.Шлейермахер та ін.), рецептивну естетику (Ю.Борев) і теорію виконавства (К.Ф.Бах, А.С.Боецій, Ю.Кочнев, С.Раппопорт та ін.). Проаналізувавши інтерпретаційні підходи представників різних течій (натуралістичного, філософського, культурологічного, психологічного, алегорійно-символічного, граматичного, стилістичного) науки герменевтики, було визначено першооснову інтерпретації. Це, в свою чергу, дозволило зробити істотний педагогічний висновок, що інтерпретація творів мистецтв є цілісним утворенням, котре характеризується єдністю і взаємозв'язком таких складових, як: текстуальна інтерпретація, або індивідуально авторська; змістова (історична) та психологічна і містить дві основні позиції: а) ретроспективне вивчення творів мистецтв (аналіз об'єктивних даних про твір, смисл та значення, які втілені в ньому); б) особливу духовну діяльність свідомості, де суттєву роль відіграє досвід інтерпретатора в спілкуванні з мистецтвом. Виділені інтерпретаційні характеристики є визначальними і для виконавської (художньої) інтерпретації музичних творів, якій властивий взаємозв'язок об'єктивних, стійких елементів твору (С.Куришев) і суб'єктивних факторів (Ю.Кочнев), що впливають на процес пізнання і відтворення музичного твору. Тому “виконавську” інтерпретацію можна трактувати і як результат особливої художньої діяльності свідомості, яка визначається як своєрідне переведення продукту первинної творчості не тільки в іншу систему мови (знаково-смыслову), й в іншу систему мислення (О.Котляревська). У цьому зв'язку виконання являє собою переклад зі знаково-графічної мови на музичну та вербальну із залученням додаткових описово-графічних засобів, таких, як образні та емоційно-психічні характеристики, літературно-поетичні програми, аналогії з іншими видами мистецтв. У руслі такого підходу значне місце займають праці Б.Асаф'єва, А.Зися, В.Кухаренка, Є.Назайкінського, М.Смирнова, автори яких розкривають основу творчих контактів різних видів мистецтв. Таке теоретичне осмислення різних інтерпретаційних процесів у естетико-філософській, мистецтвознавчій, музикознавчій і філологічній літературі дало змогу виділити два істотні пласти, з яких здебільшого складається художній образ творів мистецтв. Перший — це трактування змісту твору у вербальній формі, яка ґрунтується на принциповій багатозначності художнього образу, в певній культурно-історичній ситуації його прочитання; другий — це творчий процес відтворення музичного твору виконавськими засобами на основі нотного тексту. Такий поділ стає логічним, бо саме він розкриває дії педагога-інтерпретатора зі студентом у творчому осмисленні художнього (літературного, музичного, живописного) матеріалу в його вербальному й виконавському відтворенні. Саме таке дроблення дозволило розглянути інтерпретацію музичного твору в двох пластах і поєднати два методи в єдиний, що

ґрунтується на звичайній, науковій, виконавській і вербальних (музикознавчій, художньо-образній, асоціативно-візуальній, художньо-змістовій, інтегральній) інтерпретаціях, сприяло створенню єдиного комплексу творів мистецтв. У той же час осмислення феномена інтерпретації дозволило стверджувати, що феномен “інтерпретація” не вичерпується розумінням його як наукового методу пізнання, його можна розглядати і як логічну процедуру “від простого опису, через пояснення і трактування до чітко логічної операції” (С.Гуренко), і як активний процес співтворчості (Ф.Бузоні, А.Моль, С.Фейнберг), що містить сприйняття — початкове усвідомлення твору, побудову його “слухової моделі” (В.Москаленко); осмислення — створення одного з варіантів продукту первинної творчої діяльності композитора та відтворення його в процесі викладу навчального матеріалу. Такий підхід до уточнення понять “інтерпретація” і “художня інтерпретація” сприяв усвідомленню того, що процес розуміння і пізнання творів мистецтв містить загальнохудожню сутність і може розглядатися в контексті основних закономірностей людської діяльності. Тому велике значення мають дослідження Л.Буєвої, В.Зінченка, М.Кагана, О.Леонтєва, А.Маргуліса, Л.Ніколова, що змогли структурально розділити людську діяльність на зовнішні й внутрішні реалії, визначити взаємозалежність мети та характеру діяльності, схарактеризувати генеральну функцію професійної діяльності. У цьому зв’язку діяльність викладача музики (художня і педагогічна) постає як різновид творчої діяльності, котра орієнтована на формування іншої особистості, на організацію процесу емоційно-інтелектуального осмислення творів мистецтв. На всьому цьому наголошується в дослідженнях О.Бодалева, В.Бондаря, Ф.Гоноболіна, І.Зязюна, В.Кан-Калика, Н.Кузьміної, Г.Нейгауза, В.Сластьоніна, К.Станіславського та інших учених і діячів мистецтв. Відтак пріоритетні ідеї науковців у галузі психології та педагогіки щодо вивчення поставленої проблеми дають змогу розкрити феномен художньо-педагогічної інтерпретації музичного твору через комплекс художніх і педагогічних дій викладача, специфічною особливістю яких є й те, що вони побудовані на зразок спілкування. Це зумовлено ознаками педагогічного спілкування викладача-інтерпретатора зі студентом та контактним-дистанційним спілкуванням з творами мистецтв. У контексті дослідження інтерпретації як наукового методу пізнання викликають інтерес філософсько-педагогічні погляди представників герменевтики, які стверджували, що проблема розуміння повинна бути загальноосвітньою (Хладеніус), і вбачали в герменевтиці самостійний метод, котрий дозволяє розв’язувати проблеми в педагогічній практиці. Ряд сучасних педагогів-дослідників (О.Олексюк, І.Сулима) теж вважають, що герменевтика може бути світоглядною і методологічною основою

педагогічного процесу. У системі такої освіти інтерпретування як художньо-педагогічне спілкування виступає засобом встановлення контакту між викладачем і студентом. Така інтерпретація ґрунтується на процедурі розуміння, а значить трактування, яке виступає тут не канонічною процедурою, а як процес індивідуального осмислення, де той, хто навчає, і той, кого навчають, зрівнюються у своїх творчих можливостях, а їхні стосунки ґрунтуються на діалогічному процесі розуміння. Саме в такому руслі, в методичній переорієнтації, що відповідає пріоритетним ідеям гуманістичної освіти, вбачається перспектива процесу вдосконалення професійної підготовки майбутніх учителів музики. Отже, аналіз філософсько-естетичної, психолого-педагогічної, філологічної, музикознавчої та мистецтвознавчої літератури дає змогу визначити художньо-педагогічну інтерпретацію музичного твору як динамічний, багатоплановий, цілісний педагогічний процес, в основі якого лежить спільна художньо-творча діяльність викладача і студента над музичним твором. У процесі створення названої інтерпретації педагог-інтерпретатор використовуючи різні види мистецтв (літературу і живопис), вербальні, виконавські та спеціальні педагогічні прийоми, необхідні форми, методи роботи, допомагає студентові розкрити художній образ музичного твору у вербальних та виконавській інтерпретаціях і реалізувати їх у різноманітних формах практики. Результатом такої інтерпретації є не тільки комплекс художніх творів мистецтв, а й сам студент, який у процесі взаємодії з педагогом засвоює знання і вміння, пов'язані з художньо-педагогічною інтерпретацією музичного твору, оволодіває новітніми програмами, педагогічними технологіями, розвиває свої професійні якості. На підставі змісту художньо-педагогічної інтерпретації музичного твору визначено структурні компоненти даного феномена, а саме: емпатійний, інтелектуальний і технологічний. Змістовні характеристики компонентів, а також наявність певних якостей особистості (креативність, самостійність, емпатія, рефлексія) лягли в основу критеріїв визначення рівнів підготовленості студентів музично-педагогічних факультетів до професійної діяльності. Такими критеріями були: емпатійні, що характеризують перцептивно-інтелектуальні дії інтерпретатора, ґрунтуються на досвіді художньо-педагогічного спілкування і включають такі показники, як ступінь здатності до: а) мистецької емпатії (адекватного розуміння та інтерпретації художнього твору у виконавській та вербальних інтерпретаціях); б) педагогічної емпатії (створення творчої атмосфери художньо-педагогічної взаємодії); інтелектуальні, які дають змогу оцінити рівень художньо-педагогічної ерудованості майбутнього вчителя музики. Вони передбачають наявність: а) тезауруса (системних знань, необхідних для успішного вивчення та презентації художньо-

педагогічної інтерпретації музичного твору); б) вмінь загально педагогічних, виконавських (спеціальних та узагальнених), пов'язаних з художньо-педагогічною інтерпретацією музичного твору, що забезпечують творче спілкування з творами мистецтв і слухацькою аудиторією; технологічні, спрямовані на визначення в студента ступеня розвинутої “педагогічної технології”, творчого початку під час оперування знаннями та вміннями, пов'язаними з художньо-педагогічною інтерпретацією музичного твору, в естетико-педагогічній діяльності. Ці критерії дозволили визначити три рівні підготовленості студентів музично-педагогічного факультету до професійної діяльності: професійно-творчий (високий), репродуктивно-еталонний (серед-ній), суб'єктивно-інтуїтивний (низький). Аналіз цих рівнів під час констатуючого зрізу засвідчив, що студенти з низьким (суб'єктивно-інтуїтивним) рівнем складають 38,3%. Вони віддають перевагу окремим жанрам, стилям, формам творів мистецтв, орієнтуються в музичній інформації, знають літературні твори українських письменників-класиків, але із сучасними українськими авторами й їх творчістю ознайомлені поверхово. У таких студентів спостерігається низький рівень знань та вмінь художньо-педагогічної інтерпретації музичного твору. Це не дає змогу майбутнім учителям музики адекватно до композиторського задуму самостійно інтерпретувати музичні твори, поєднувати їх з творами інших видів мистецтв. На виконавській практиці такі студенти намагаються уникнути виконання будь-яких завдань, погоджуються тільки на другорядні ролі за сценарієм.

Найвищий відсотковий показник мають студенти середнього (репродуктивно-еталонного) рівня — понад 50%, яких цікавлять твори мистецтв (літератури, музики, живопису) різних шкіл, стилів, напрямів. Вони мають стійкі, але поверхові знання з трьох видів мистецтв і неглибокі практичні вміння. Не володіючи усвідомленими, об'єктивними критеріями оцінювання художньо-педагогічного матеріалу, студенти оперують окремими музичними враженнями, еталонами творчості (це заважає об'єктивно оцінювати твори мистецтв, нові течії в мистецтві, новаторські технології в педагогічній діяльності). Інтегрувати твори трьох видів мистецтв у цілісний художній комплекс такі студенти не можуть, але розвинена уява й творча фантазія допомагають їм поєднати твори двох видів мистецтв за емоційною і тематичною подібністю. На виконавській практиці ці студенти виконують різні функції вчителя музики (лектора, сценариста, виконавця і т. ін.), але жодній із них вони не віддають переваги.

Високий (професійно-творчий) рівень відзначає 11,7 % студентів. Вони освоюють різні форми виконавської практики, беруть активну участь у різних видах художньо-педагогічної діяльності, але віддають перевагу одному із них. Досвід художньо-педагогічного спілкування дозволяє таким студентам спілкуватися з різними

слухацькими аудиторіями, а їхні естетичні прагнення найчастіше виявляються у вигляді інтересу до різних видів і жанрів мистецтв, творів різних стилістичних напрямів. З допомогою розвиненого асоціативно-образного мислення, вмінь, пов'язаних з художньо-педагогічною інтерпретацією музичного твору, вони самостійно інтерпретують музичні твори, поєднують їх із іншими творами літератури і живопису, створюють художній комплекс творів мистецтв.

Аналіз цих рівнів засвідчив, що художньо-педагогічна діяльність студентів має поверховий характер і не орієнтується на повноцінне художнє і педагогічне спілкування. Суперечності між наявними формами й методами роботи зі студентами у вищому навчальному закладі й нашим дослідженням вимагають методологічної переорієнтації процесу професійної підготовки майбутніх учителів музики. На це спрямована була пропонована в ході дослідження організаційно-методична система, яка передбачала виправдані педагогічні умови, що сприяли введенню необхідних форм, прийомів та методів роботи, вивченню художньо-педагогічної інтерпретації музичного твору і презентації її у таких формах виконавської та естетико-педагогічної практики, як “лекція-бесіда”, “естетична вікторина”, “музичні шаржі”, “літературно-музичні інсценізації”, “мистецтвознавчі екскурсії”, “естетичні колекції”, “вечори-зустрічі з відомими майстрами мистецтв”, “дебати на задану тему” та ін.

У другому розділі — “Педагогічне керівництво професійною підготовкою майбутніх учителів музики” — визначаються педагогічні умови організації експериментальної роботи, розкриваються алгоритм, прийоми, методи, форми художньо-педагогічної інтерпретації музичного твору, організаційні форми та етапи роботи зі студентами, зміст організаційно-методичної системи, що вдосконалює професійну підготовку майбутніх учителів музики; визначаються результати дослідно-експериментальної роботи.

Максимально наближаючи діяльність студентів до їх майбутньої педагогічної роботи, реалізуючи комплексно-системний підхід до розв'язання питань удосконалення професійної підготовки майбутніх учителів музики і враховуючи активну позицію студента в діалогічному процесі розуміння – інтерпретації творів мистецтв, було визначено педагогічні умови проведення організаційно-методичної роботи зі студентами. До таких умов віднесено: варіативність організаційних форм, методів і прийомів навчання; домінантність як перевага певних завдань, методів, прийомів, форм роботи зі студентами в процесі досягнення намічених цілей; діалогічність як фактор художньо-педагогічного спілкування.

Дієвість визначених умов на формуючому етапі експерименту забезпечувалася науково обґрунтованою організаційно-методичною системою, що вдосконалювала професійну

підготовку студентів. Теоретичною і практичною базою її реалізації став розроблений нами спецкурс “Основи художньо-педагогічної інтерпретації музичного твору”, експериментальна методика з курсу “Основний інструмент” та нові форми естетико-педагогічної практики. Експериментальне дослідження проводилося в три етапи, кожний з яких був спрямований на вдосконалення лекторсько-виконавської майстерності, розвиток вмінь, пов’язаних з художньо-педагогічною інтерпретацією музичного твору, збагачення досвіду художньо-педагогічного спілкування, формування професійно-необхідних якостей, досягнення професійної спрямованості у підготовці студентів.

На першому етапі проводилася робота, спрямована на активізацію інтересу студентів до різних видів мистецтв, жанрів і стилів, оволодіння системними знаннями із трьох видів мистецтв, формування спеціальних умінь, пов’язаних з художньо-педагогічною інтерпретацією музичного твору, оволодіння алгоритму художньо-педагогічної інтерпретації музичного твору. На цьому – інформаційно-евристичному етапі – робота будувалася таким чином, щоб звертати увагу на рівень активності, зацікавленості того, хто навчається, формуючи тим самим установку на сприйняття творів мистецтв трьох різних видів, стилів та жанрів. Цьому насамперед сприяли форми організаційної роботи (основні й додаткові, колективні й групові), методи навчання, які побудовані на принципах співтворчості, проблемності. Вони передбачали проблемний виклад навчального матеріалу, проведення бесід, дискусій, діалогів, дидактичних ігор. Названі форми та методи забезпечили динамічний характер навчального процесу, що стало поштовхом для розвитку в майбутніх учителів музики емоційної чутливості, основи естетичного сприйняття творів мистецтв, сприяло нагромадженню асоціативного фонду, опануванню музико-знавчою та художньо-образною інтерпретаціями.

Провідним методом при вербальній інтерпретації та інтеграції творів мистецтв був художньо-виражальний метод, що охоплює поняття з галузі літературознавства (актуалізації, внутрішньотекстової домінанти), а також вико-навські прийоми (оціночних суджень, опорних образів) та педагогічні принципи (історизму, художніх аналогій).

Другий — операційно-інтегрований — етап формуючого експерименту передбачав збагачення у студентів досвіду художнього спілкування з творами мистецтв, виховання естетичного ставлення до творів мистецтв і подальшого формування загальнопедагогічних, спеціальних та узагальнених умінь, пов’язаних з художньо-педагогічною інтерпретацією музичного твору. Творча робота педагога зі студентом була поділена на два блоки. На першому відбувалися індивідуальні творчо-практичні заняття, на другому — групові. На індивідуальних заняттях формувалися вміння музично-естетичного рівня (виконавські, вербальні), а на

групових – естетико-педагогічного (артистичні, педагогічного спілкування — володіння своїм емоційним станом та голосом, уміння активізувати роботу студентів). Діяльність першого блоку спрямовува-лася на “озвучування” “слухової моделі” музичного твору та інтеграцію його з іншими творами мистецтв, освоювалися різні типи інтерпретацій: виконавська, художньо-змістова, асоціативно-візуальна, інтегральна. Серія виконавських прийомів (живе виконання, художній вплив, контакт-но-дистанційне спілкуван-ня, переведення уваги, асоціативні зв’язки), а також творчі завдання, вправи, використання методів художньо-виражального й інтонаційно-виразного (що передбачав оволодіння прийомами виразного виконання твору та мовленнєвою технікою) сприяли створенню локальної і широкої форм художньо-педагогічної інтерпретації музичного твору. Істотним у цій роботі було те, що поряд із формуванням інтелектуального компонента художньо-педагогічної інтерпрета-ції музичного твору, в ній вдосконалювався і емпатійний. Це розвивало емоцій-ність студентів, їхні емпатійні якості, виховувало естетичне ставлення до творів мистецтв.

В експериментальній роботі цього етапу на групових заняттях другого блоку використовувалися методи театральної педагогіки (рольові ігри, етюди, вправи з психотехніки), які виявилися особливо ефективними в роботі над акторською інтерпретацією, де створювалися й озвучувалися вербальні варіанти художньо-педагогічної інтерпретації музичного твору.

Третій — інтерпретаційно-презентативний — етап формуючого експери-менту передбачав реалізацію знань і вмінь художньо-педагогічної інтерпретації музичного твору в умовах, наближених до педагогічної діяльності майбутнього вчителя музики. В процесі набуття досвіду художньо-педагогічного спілкування знайшов своє втілення технологічний компонент, що виявлявся в самостійних практичних студентських діях, пов’язаних із створенням і реалізацією локальної і широкої форм художньо-педагогічної інтерпретації музичного твору, із залученням студентів до ораторського виду діяльності, з подальшим розвитком набутих узагальнених умінь (вести дискусії, диспути, дебати і т. д.) на спеціальних факультативних заняттях педагогічного практикуму. Ці вміння виявлялися і під час вивчення та проведення різних форм виконавської й естетико-педагогічної практики. Було використано імітаційно-моделювальні методи й ситуаційно-ділові ігри; творчі завдання; міні-викладання, а також оціночний метод, який передбачає зіставлення, міркування, самооцінку. Характерним для цього етапу було винесення набутих умінь у соціокультурне середовище, де студенти могли продемонструвати свій рівень професійної підготовки. Методи діагностування (анкети, опитування, рейтинг, спостереження, експертні оцінки, описово-порівняльний аналіз, творчі завдання, якісний аналіз результатів дослідження),

метод статистичної обробки та лабораторний експеримент, котрий здійснювався в умовах виконавської практики, дали змогу одержати порівняльні дані (див. табл. 1), які свідчать про зростання професійної підготовки майбутніх учителів музики.

Таблиця 1

**Порівняльна таблиця рівнів підготовленості студентів
до професійної діяльності**

Рівні підготовленості студентів до професійної діяльності	Кількість студентів, %			
	на початку дослідження		в кінці дослідження	
	КГ	ЕГ	КГ	ЕГ
Професійно-творчий	11,9	11,7	15,5	37,3
Репродуктивно-еталонний	48,1	50	57,1	52
Суб'єктивно-інтуїтивний	40	38,3	27,4	10,7

Перевірка результатів проведеної дослідно-експериментальної роботи здійснювалася на основі порівняльного аналізу рівнів підготовленості студентів експериментальної та контрольної груп. На початку експерименту обидві групи (у кожній із них було по 196 чоловік) мали один рівень підготовленості до професійної діяльності, тому зіставлення результатів двох груп у перебігу дослідно-експериментальної роботи дозволило простежити вплив запропованої методики на вдосконалення професійної підготовки майбутнього вчителя музики. На кожному з етапів формуючого експерименту здійснювалися проміжні виміри за відповідними критеріями оцінки: а) рівень художньо-педагогічної ерудованості; б) ступінь здатності до мистецько-педагогічної емпатії; в) ступінь володіння вміннями, пов'язаними з художньо-педагогічною інтер-претацією музичного твору в різних формах спілкування та видах художньо-педагогічної діяльності вчителя музики на виконавській та естетико-педагогічній практиках. Порівняльні дані рівнів професійної підготовки майбутніх учителів музики (експериментальної та контрольної груп) свідчать про значне зростання в експериментальній групі високого рівня професійної підготовки, професійно-творчого з 11,7% на початку експерименту до 37,3% в кінці його, в той час, як у студентів контрольної групи цей показник становить лише 11,9 та 15,5 відсотка. Привертає увагу і факт зменшення в післяекспериментальний період кількості студентів з

низьким, суб'єктивно-інтуїтивним рівнем, відсотковий показник яких упав з 38,3% до 10,7% в експериментальній групі, тоді як у контрольній групі різниця значно менша — з 40% до 27,4%.

Отже, результати зрізів показали, що професійна підготовка майбутнього вчителя музики проходить ефективніше, якщо в навчальний процес введено організаційно-методичну систему, яка націлює студентів на теоретичне вивчення й практичне освоєння художньо-педагогічної інтерпретації музичного твору, а в її основу покладено такі педагогічні умови, як варіативність, домінантність та діалогічність, що й підтвердило висунуту нами гіпотезу.

ВИСНОВКИ

У дисертації наведено теоретичне узагальнення і нове вирішення проблеми професійної підготовки майбутніх учителів музики, що виявляється у педагогічному обґрунтуванні змісту і структурних компонентів художньо-педагогічної інтерпретації музичного твору, визначенні педагогічних умов організації навчання та встановлення критеріїв та рівнів підготовленості студентів до майбутньої професійної діяльності.

1. Вивчення сучасного стану професійної підготовки спеціалістів музично-педагогічних факультетів вищих навчальних закладів і зіставлення цієї підготовки з вимогами до її здійснення дали змогу визначити, що у практиці навчання і виховання студентів музично-педагогічних факультетів є можливість урізноманітнювати типи, структуру, методику й зміст навчальних занять, відбираючи з них те, що відповідає завданням удосконалення професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів музики. Якісно новий зміст такої підготовки передбачає вивчення в умовах навчально-виховного процесу вищого навчально-го закладу й апробування на виконавській та естетико-педагогічній практиці художньо-педагогічної інтерпретації музичного твору.

2. У розглянутому педагогічному аспекті художньо-педагогічна інтерпретація музичного твору визначальна тим, що дає змогу уявити її як цілісний педагогічний процес, як творче мистецтво педагога, спрямоване на підготовку кваліфікованого фахівця засобами різних видів мистецтв. Основою такої творчої діяльності є, по-перше, художнє та педагогічне спілкування; по-друге, єдність емпатійних, інтелектуальних, технологічних можливостей викладача й студента в спільній праці над музичним твором.

3. Застосування системного підходу до визначення художньо-педагогічної інтерпретації музичного твору дозволило науково обґрунтувати її зміст та структуру, що містить емпатійний, інтелектуальний, технологічний компоненти.

4. Змістовні характеристики компонентів художньо-педагогічної інтерпретації музичного твору, а також наявність певних якостей особистості (креативності, самостійності, емпатії, рефлексії) дали можливість конкретизувати комплекс критеріїв для вимірювання кожного з її структурних компонентів і визначити рівень професійної підготовки студентів до художньо-педагогічної інтерпретації музичного твору. Такими критеріями були: емпатійні, що характеризують ступінь здатності до мистецької та педагогічної емпатії; інтелектуальні, які дають можливість оцінити рівень художньо-педагогічної ерудованості; технологічні, спрямовані на визначення ступеня оперування знаннями та вміннями, пов'язаними з художньо-педагогічною інтерпретацією музичного твору на виконавській та естетико-педагогічній практиці при самостійному творчо-активному спілкуванні.

5. У результаті дослідження доведено, що виявлені рівні підготовленості студентів до професійної діяльності (професійно-творчий, репродуктивно-еталонний, суб'єктивно-інтуїтивний) та педагогічні умови сприяють ефективно-му функціонуванню створеної організаційно-методичної системи.

Такими умовами є:

- а) варіативність організаційних форм, методів, прийомів навчання;
- б) домінантність як перевага певних завдань, методів, прийомів та форм роботи зі студентами в процесі досягнення визначених цілей;
- в) діалогічність як фактор художньо-педагогічного спілкування.

6. Розроблена організаційно-методична система спрямована на вдосконалення професійної підготовки майбутніх вчителів музики, включає спецкурс “Основи художньо-педагогічної інтерпретації музичних творів”, експериментальну методику практичних занять у класі “Основний інструмент”, факультативні заняття педагогічного практикуму, а також різні форми виконавської та естетико-педагогічної практики. Запропонована організаційно-методична система також передбачає використання міжпредметних зв'язків; різних форм навчання і звітності, де домінують ті, що поєднують виконавські й лекторські види діяльності; активних методів, прийомів навчання, нових форм виконавської практики; кращих зразків світової та української культури; викладення й оволодіння алгоритмом художньо-педагогічної інтерпретації музичного твору; формування асоціативного фонду, естетичного ставлення до творів мистецтв; вивчення понять з галузі літературознавства, виконавських прийомів, методів інтерпретації та інтеграції творів мистецтв; поетапне засвоєння художньо-педагогічної інтерпретації музичного твору (через локальну форму до

широкої); збагачення мовлення студентів вербальними і невербальними засобами виразності; проведення роботи над елементами акторської майстерності; реалізацію особистісно-орієнтованого підходу до студентів з різним рівнем професійної підготовки.

7. Реалізація організаційно-методичної системи на трьох етапах формуючого-го експерименту свідчить про її доцільність та ефективність. Проблема вдосконалення професійної підготовки майбутніх учителів музики в процесі створення і реалізації художньо-педагогічної інтерпретації музичного твору не вичерпується результатами виконаного дослідження. Подальшого вивчення потребують такі питання, як: формування у майбутніх учителів музики вмінь, пов'язаних із художньо-педагогічною інтерпретацією музичного твору; готовності студентів до освоєння цієї інтерпретації; розвитку у майбутніх учителів музики таких якостей особистості, як емпатія, креативність, самостійність, рефлексія у процесі художньо-педагогічної інтерпретації музичного твору; подальшої розробки форм естетико-педагогічної практики студентів і та ін.

Основні положення дисертації викладено у таких публікаціях:

1. Ляшенко О.Д. Художньо-педагогічна інтерпретація музичного твору //Мистецтво та Освіта: науково-методичний журнал. — Київ, 1998, № 4. — С.54–57.
2. Ляшенко О.Д. Художньо-педагогічна інтерпретація, її типи та форми //Освіта на Луганщині: науково-методичний журнал. — Луганськ, 1999, № 1. — С. 91–95.
3. Ляшенко О.Д. Діалогічність як одна з педагогічних умов формування здатності до художньо-педагогічної інтерпретації музичного твору //Наукові записки: — Випуск XVII. — Серія: Педагогічні науки. — Кіровоград: РВГ ІЦ КДПУ ім. В.Винниченка, 1999. — С. 77–78.
4. Ляшенко О.Д. Розвиток професійних якостей майбутнього вчителя музики у процесі навчання художньо-педагогічної інтерпретації музичного твору //Наукові записки: — Випуск 32, частина II. — Серія: Педагогічні науки. — Кіровоград: РВГ ІЦ КДПУ ім. В.Винниченка, 2001. — С. 96–100.
5. Ляшенко О.Д. Роль фортепіанної спадщини українських композиторів у формуванні лекторсько-виконавських навичок студентів-музично-педагогічних факультетів //Тези Всеукраїнської теоретичної конференції “Відродження України: проблеми і перспективи”. — Кіровоград: КДПУ, 1993. — С. 55–57.
6. Ляшенко О.Д. Інтерпретація творів — одна з сучасних проблем музично-педагогічних факультетів //Матеріали Всеукраїнської науково-теоретичної конференції “Художня культура: проблеми, перспективи”. — Київ, КДІК, 1995. — С. 159–163.

7. Ляшенко О.Д. Шляхи удосконалення виконавської підготовки майбутніх учителів музики //Матеріали доповідей науково-практичної конференції докторантів і аспірантів інституту “Сучасні проблеми навчально-виховного процесу вищої та середньої школи”. — Кіровоград: КДПІ, 1995. — С. 140-141.

8. Ляшенко О.Д. Методика формування здатності до художньо-педагогічної інтерпретації музичного твору в майбутніх учителів //Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції “Проблеми музично-естетичного виховання підростаючого покоління на сучасному етапі”. — Кіровоград: КДПУ, 1999. — С.120-123.

Ляшенко О. Д. Художньо-педагогічна інтерпретація музичного твору в професійній підготовці майбутніх учителів музики. — Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04. — Теорія і методика професійної освіти. — Національний державний педагогічний університет імені М.П.Драгоманова, Київ, 2001. У дисертації розглянуто проблему професійної підготовки майбутніх учителів музики у вищих навчальних закладах освіти. Запропоновано новий методологічний підхід в системі освіти, який дає змогу переосмислити зміст, завдання, методи та форми навчання, змінити концептуальні підходи до професійної підготовки майбутніх учителів музики. Створена та експериментально-перевірена організаційно-методична система, компонентами якої є спецкурс “Основи художньо-педагогічної інтерпретації музичного твору”, експерименталь-на методика викладання дисципліни “Основний інструмент”, виконавська практика та нові форми естетико-педагогічної практики.

Ключові слова: художньо-педагогічна інтерпретація музичного твору; професійні якості особистості; художньо-педагогічне спілкування; методи, прийоми, форми та види художньо-педагогічної інтерпретації музичного твору; виконавська та естетико-педагогічна практика.

Ляшенко О. Д. Художественно-педагогическая интерпретация музыкального произведения в профессиональной подготовке будущих учителей музыки. — Рукопись. Диссертация на соискание ученой степени кандидата педагогических наук по специальности 13.00.04. — Теория и методика профессионального образования. — Национальный государственный педагогический университет имени М.П.Драгоманова, Киев, 2001.

В диссертации раскрыта проблема профессиональной подготовки будущих учителей музыки в высших учебных заведениях страны. Предложен новый методологический подход в системе образования, который дает возможность переосмыслить содержание, задачи, методы и формы обучения.

Создана и экспериментально проверена организационно-методическая система, компонентами которой являются спецкурс “Основы художественно-педагогической интерпретации музыкального произведения”; экспериментальная методика преподавания дисциплины “Основной инструмент”; исполнительская практика и новые формы эстетико-педагогической практики.

Ключевые слова: художественно-педагогическая интерпретация музыкального произведения; профессиональные качества личности; художественно-педагогическое общение; методы, приемы, формы и виды художественно-педагогической интерпретации музыкального произведения; исполнительская и эстетико-педагогическая практика.

Lyashenko O. D. Art and pedagogical interpretation of a musical work in the professional preparation of future teachers of music. — Manuscript.

The dissertation for receiving Candidate degree of Pedagogical sciences on speciality 13.00.04 — Theory and methods of professional education. National Pedagogical University of the name M.Dragomanova. Kyiv, 2001.

In the dissertation the problem of the professional preparation of future teachers of music in higher educational establishments is investigated.

The disparity between modern demands and existing system of education takes place during the contemporary period of the preparation of the specialist of a higher educational establishment. The system of education gives the opportunity to rebuild the relations between people, to higher the professional level of future teachers, to develop their personal qualities. These problems acquire an important meaning in the aspect of the preparation of the teacher of music.

The effective solution to these problems is the newly suggested methodical approach in conditions of contemporary home pedagogics which orientate teachers to a new philosophy of education where the ideas of humanisation, humanistics become leading. And the main aim is the rethinking of the goals, contents, methods and forms of education. The content of such preparation is the common creative work of a teacher and a student which is directed to mastering of an art and pedagogical interpretation of a musical work.

The essence of the notion art and pedagogical interpretation of a musical work is regarded here, the character of the connection is determined as well. The phenomenon of an art and

pedagogical interpretation presents through the complex of artistic and pedagogical actions of a teacher, the specific peculiarity of which is the fact that they are build according to the example of communication. In this case, the activity of the teacher of music presents like the variety of creativity which orientate to the formation of another personality, to organization of the process of emotionally-intellectual comprehension of the works of different types of arts. The content and structural components of art and pedagogical interpretation of a musical work are determined. The criterion and levels of the preparation of students to their professional activity are revealed. The role of pedagogical guidance and the main conditions of organization of the experimental work are regarded. The created and experimentally investigated system of pedagogical guidance is revealed which embraces three steps of the work with students.

The elaborated special course "Basics of art and pedagogical interpretation of a musical work, experimental methodics of teaching of the discipline "The main instrument" and new forms of aesthetic and pedagogical practise are the theoretical and practical base of the system of pedagogical guidance.

It is established that professional preparation of the future teacher of music will be more effective if the system of pedagogical guidance is put in an educational process which oversees the theoretical learning and practical mastering of art and pedagogical interpretation of a musical work.

Key words: Art and pedagogical interpretation of a musical work; professional qualities of a personality; art and pedagogical communication; methods, ways, forms, knowledge and skills that are connected with art and pedagogical interpretation of a musical work, technical and aesthetic pedagogical practice.